

MUDASTA LUOTU

JÄINEN POHJOLA

Siperia, josta tämä tarina on peräisin, on noin 7 511 000 km²:n laajuisen Venäjän alue. Suuret osat siitä, mm. idässä oleva Kamtšatkan niemimaa (kuva yllä) ovat puutonta tundraa, jonka maankamara on ikiroudan vallassa. Lyhyen kesän aikana sääsket kansoittavat Siperian suot, jotka tarinan mukaan ovat vilpillisen Erlikin luomia.

❖
VALKOINEN LUOJAVALTIAS
Siperiassa Lenajoen varrella asustavat jakuutit käyttävät Ulganista nimeä Yryn-ai-tojon, ”Valkoinen luojavaltias”.

ALUSSA EI OLLUT MAATA, pelkkää merta vain. Ulgan, suuri luoja, laskeutui alas tehdäkseen maan ja mietti, miten sen tekisi. Silloin hän näki veden pinnalla ajelehtimassa mutaa, josta erottui ikään kuin vartalo ja kasvot. Ulgan herätti mudan eloon, antoi olennolle nimen Erlik ja otti sen ystäväkseen ja kumppanikseen.

Kerran Ulgan ja Erlik lensivät veden yllä kahden mustan hanhen hahmossa. Erlik, joka pyrki aina ylvästelemään, lensi liian korkealle, ja hän väsähti ja putosi veteen.

Alkaessaan vajota Erlik huusi Ulgania apuun. Ulgan nosti hänet vedestä ja nosti käskyllään veden pintaan kiven, jolle Erlik saattoi istuutua.

Mudasta nousee esiin paha Erlik, jolle luojajumala Ulgan on juuri antanut ihmishahmon ja hengen.

Ulgan pyysi sitten Erlikiä sukeltamaan veteen ja hakemaan muuta, josta hän voisi tehdä maata. Erlik teki työtä käskettyä, mutta joka kerran hän pani myös omaan suuhunsa vähän mutaa; hän aikoi luoda siitä itselleen oman maailman, kunhan näkisi, miten se tapahtuisi.

Ulgan käski mudan paisua ja levitä, ja myös Erlikin suussa oleva muta totteli käskyä. Erlik oli vähällä tukehtua. Hän sylki mudan suutaan, ja siitä syntyivät maahan suot ja rämeet.

Ulgan loi ensimmäisen miehen tekemällä lihakset maasta ja luut

kivistä. Ensimmäisen naisen hän teki miehen kylkiluusta. Mieheissä ja naisissa ei kuitenkaan vielä ollut elävää henkeä. Ulgan lähti etsimään henkeä, jonka antaisi heille, ja jätti ensimmäisen koiran vartioimaan vielä hengettämiä ihmisiä. Sillä välin Erlik tuli paikalle ja huomasi koiran värisevän kylmästä, koska sillä ei ollut turkkia. Hän antoi koiralle lämpimän turkin sillä ehdolla, että koira katsoisi pois päin. Sitten hän otti ruo'on ja puhalsi sillä hengen ensimmäisen miehen ja naisen ruumiiseen. Näin ihmiskunnan isäksi tulikin Ulganin sijasta Erlik.

Kun Ulgan palasi ja näki mitä oli tapahtunut, hän suuttui pahanpäiväisesti. Hän aikoi jo tuhota miehen ja naisen ja alkaa kaiken alusta, mutta ensimmäinen sammakko antoi hänelle neuvon: ”Jos he jäävät eloon, anna heidän elää. Jos he kuolevat, anna heidän kuolla.” Niin Ulgan antoi heidän jäädä eloon.

Koiralle Ulgan antoi määräyksen, että sen oli siitä pitäen aina vartioitava ihmisiä ja elettävä ulkona kylmässä, ja jos ihmiset kohtelisivat sitä huonosti, se saisi vain syyttää itseään.

Erlik lahjoo koiran katsomaan muualle antamalla sille turkin.

Sammakko katselee, kuinka Erlik puhalttaa hengen ensimmäisiin ihmisiin.

Ulgan ei antanut Erlikille anteeksi sitä, että hän oli puhaltanut ihmisiin elämän. Ulgan oli saanut vilpillisestä Erlikistä kyllikseen ja karkotti hänet alas manalaan. Siellä Erlik istuu synkällä istuimellaan, ympärillään pahoja henkiä, joita hän öisin lähettää vainajien sieluja noutamaan.

SIPERIAN- PYSTYKORVA

Siperianpystykorva eli husky on suuri, vahva ja hyvin sitkeä koira, jota käytetään metsästyksessä ja rekiä vetäjänä. Tässä tarinassa kerrotaan, kuinka koiran ja ihmisen välinen kiinteä kumppanuus on saanut alkunsa.

❖ MYYTINEN PUU

Siperialaisen kansanuskoksen mukaan myyttinen puu (samantapainen kuin Skandinavian mytologian elämänpuu Yggdrasil) yhdistää keskenään ylemmän maailman, jonka hallitsijana on hyvä Ulgan, keskellä olevan ihmisten maailman sekä manalan, jota hallitsee Erlik.